

"HET NAARDER NIETMEER"

Schrijflijster

Op een drukkend warme zomeravond in het jaar 2039 bevind ik mij geheel alleen in een le klas coupé van de sneltrein Amsterdam-Amersfoort. Het is een drukke werkdag geweest in Amsterdam en ik verga van de slaap en de honger.

Knikkebollend razen wij voort en ik merk amper dat de coupédeur luid open geschoven wordt. Zal de kaartjescontroleur wel zijn, denk ik dromerig. Ik schrik echter plotseling wakker! Wat is dat? Verschrikt wrijf ik mijn vermoeide ogen uit als blijkt dat in het NS-uniform niet een mens maar een Lepelaar steekt. Goeie genade! Een wandelende schoenlepel!!

Bosjes witte veren steken overal uit zijn saaie uniform en zijn lange teen-nagels schrapen over de vloer. Onhandig waggelt hij de coupé binnen.

"Oh" zegt de Lepel glimlachend. "Schrikt U maar niet meneer. Het is tegenwoordig heel normaal dieren als conducteur tegen te komen".

Ik vind dit zo bijzonder, dat ik vraag: "Ga even zitten en vertel eens!" De conducteur vertelt.

Wij liepen de mensen met onze vrije, natuurlijke levenswijze zo ergerlijk in de weg, dat zij op een gegeven moment zeiden: "Jullie kunnen kiezen. Of de dieren-tuin in, of je aanpassen aan de mensen, of helemaal opdonderen!"

Nou, wat doe je dan als kansloze Lepelaar? zegt de gevederde conducteur. Ik heb eerst een tijdje in een exclusieve schoenenzaak gewerkt. Ze zochten daar iemand met een lepel. Toen zag ik die advertentie voor een dierlijke conducteur bij de NS. Mensen schijnen er doodziek van te worden elkaar te moeten controleren.

"Allemachtig", kreun ik, mijn stropdas losmakend om lucht te krijgen. "Hoe heeft het zo ver kunnen komen?"

"Ja helaas, wij moesten wel", antwoordt de conducteur laconiek. "Holland droogde helemaal uit. Al het grondwater werd weggemalen voor consumptie en productie. Er was op het laatst voor ons buiten niets meer te eten te vinden. Al het water was op een gegeven moment uit de plassen en sloten. Het kleine beetje weiland dat over was stond kurkdroog. Meneer, wat hadden wij een honger! Velen van ons hebben het niet overleefd!"

De trein dendert met hoge snelheid voort.

"Vandaag de dag mogen wij ons voedsel in een supermarkt kopen" gaat de conducteur verder. "Speciaal voor ons ingevroren waterinsekten en -planten, gemengd met visjes, gekweekt in speciale vijvers". Treurig vervolgt hij:

"Die lange snavel hebben wij eigenlijk niet meer nodig. Die lange poten ook niet. Voor al die Aalscholvers was er ook helemaal niets meer. Die werken tegenwoordig veel als sjouwer op de visafslag. Doet ook geen mens meer! Die vis wordt trouwens ook in vijvers gekweekt.

Plotseling zegt hij: "Kijkt U eens snel naar buiten, meneer. Hier broedden onze voorouders heel vroeger nog in het wild in een prachtig natuurgebied. Waar U nu al die bebouwing ziet, was vroeger een heel rustig plassengebied. Het Naardermeer heette het toen. Tegenwoordig heet het hier het Naarder Nietmeer! Er is daar gelukkig nog wel een museum waar je kunt zien hoe het vroeger was, het 'Naarder Nooitmeer Museum'! Mijn oudste broer is daar portier. Vraagt U hem maar eens of hij U het spookverhaal van het Nietmeer wil vertellen."

Middenin het gebied is een station voor de stoptrein gebouwd.

"Meneer ik ga verder" zegt de Lepelaar. "In de aparte dierenwagon zal ik die vechtende jonge Kemphanen even kalmeren. Ik krijg het steeds drukker sinds alle vogels met het openbaar vervoer reizen. Vliegen is te duur en te gevaarlijk. Veel te druk mensenverkeer in de lucht, weet U!"

De Lepelaar verlaat de benauwde coupé en ik zit weer alleen. Ik besluit die portier eens op te zoeken. Ik moet het mijne hebben van dit bizarre verhaal. De volgende dag neem ik de stoptrein en stap uit bij station "Nogmeer". Het is er erg druk. Een komen en gaan van treinen en bussen vol sportieve rekreanten. Niemand weet van het bestaan van een museum!

Eindelijk kan een dikke, bezwete man mij vertellen waar het is. Hij heeft een geruite broek aan en loopt met een zware tas vol golfclubs te zeulen. Na bijna platgereden te zijn door grote groepen kleurig getooide snelle wielrenners, kom ik bij het Nooitmeer-Museum aan. Het is er erg stil binnen. Ik kijk vluchtig wat rond en zie vitrines met voorwerpen en wanden vol foto's. Mooie plaatjes van kale bomen, waarin grote verzamelingen nesten vol vogels. Veel water en riet. Stille uitgestrektheden.

Wat moet het hier vroeger mooi geweest zijn, verzucht ik. Wat een verschil met die drukte van nu. In het midden van de zaal staat een oud ijzeren bootje opgesteld, afgeschermd door hekjes. Op het tekstplaatje lees ik dat hier vroeger met dit bootje belangstellenden werden rondgevaren. Moeilijk voor te stellen op dit nu kurkdroge gebied. De portier komt langzaam aansloffen. Een groezelige oude Lepelaar met een hangbuik, kromme korte pootjes en een klein theelepelsnaveltje van waarachter hij mij droevig aankijkt.

Ik vertel hem van mijn ontmoeting met zijn broer, de conducteur.

"Och, meneer" zegt hij zacht. "Dat spookverhaal is vlug verteld."

Tot 1989 ging het nog met het meer. Elke vijf minuten een trein er dwars doorheen, het water sterk verontreinigd, een muur van woonwijken drong steeds meer op, honderden kleine sportvliegtuigjes er overheen. Maar ja, onze goede voorouders wilden niet steeds overal over zeuren. Zij waren veel te bescheiden om voor zichzelf de barricaden op te gaan!"

Hij vervolgt: "Maar wat er na 1990 gebeurde ging zo snel dat niemand er meer iets tegen kon doen. Eerst kwam er een dubbel treinspoor bij. Mensen uit een nieuwe polder moesten zonodig verbinding met Het Gooi hebben! Toen volgden snel een fietspad, trimpark, golfveld, vakantiebungalows en een soort pretpark! Een pretpark, meneer!"

Het mooie stille Naardermeer werd geofferd op het altaar van de zo lukratieve projekt-ontwikkeling. Wat goed is voor de mens is goed voor alles, was het motief. Onze voorouders mochten er geen nesten meer bouwen. Vervuiling, die eeuwige strontnesten van jullie, zeiden de mensen. In plaats van nesten kwamen plastic schalen met ingebouwde WC's in de handel, die wij nu mogen huren om onze jongen in uit te broeden."

Op spijtige toon zegt de portier: "Ons hele leven is veranderd. Heel vroeger schijnen de Lepelaars gezellig eenmaal per jaar met z'n allen helemaal naar Afrika te zijn gevlogen."

"Waarom nu niet meer?" vraag ik.

"Nu zijn wij te zwak geworden", antwoordt hij. "We krijgen trouwens toch geen startvergunning om te vliegen. Kunnen wij niet betalen. Dat is alleen weggelegd voor mensen met kleine lawaaierige vliegtuigjes. Ik heb nog geluk. Ik mag af en toe met iemand een stukje meevliegen. Het vreemde is, dat er in die vroegere jaren wel een hele grote groep vogelvrienden onder de mensen schijnt te hebben bestaan. Maar de geschiedenisboeken schrijven, dat die altijd slechts een paar actieve lui op de been konden krijgen om werkelijk te proberen deze trieste ontwikkeling tegen te houden. De rest was altijd in een oorverdovende stilte gehuld."

Ik heb tijdens het luisteren naar de oude Lepelaar van ellende kippevel gekregen. Het koude zweet breekt me uit.

Wat hebben we aangericht. Waarom heb ik dit alles nooit geweten?

Hoe kon ik zo blind zijn, deze donkerte nooit te hebben gezien?

Eigenaardig. Heel in de verte hoor ik steeds een stem roepen: "Amersfoort, Amersfoort!" De stem komt dichterbij. Er hoort een man bij in NS-uniform.

Zijn er dan toch nog menselijke conducteurs? Deze komt mij vertellen dat de trein reeds een kwartier geleden in Amersfoort is aangekomen.

"Gelukkig, gelukkig", juich ik. Wat een opluchting. Ik heb dit verschrikkelijke verhaal slechts gedroomd.